

## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

### การใช้คำย่อ

อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้ เป็นคำย่อจากพระคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอรรถกถา ภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรียงตามเล่ม ดังนี้

### พระวินัยปิฎก

|         |        |           |            |           |
|---------|--------|-----------|------------|-----------|
| วิ.มหา. | (ไทย)= | วินัยปิฎก | มหาวิภังค์ | (ภาษาไทย) |
|---------|--------|-----------|------------|-----------|

### พระสุตตันตปิฎก

|             |        |             |               |               |           |
|-------------|--------|-------------|---------------|---------------|-----------|
| ขุ.ชา.      | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ขุททกนิกาย    | ชาดก          | (ภาษาไทย) |
| ขุ.ธ.       | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ขุททกนิกาย    | ธัมมบท        | (ภาษาไทย) |
| ที.ปา.      | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย      | ปาฏิวิรรค     | (ภาษาไทย) |
| ที.ม.       | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย      | มหาวรรค       | (ภาษาไทย) |
| ที.สี.      | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย      | สีลขันธวรรค   | (ภาษาไทย) |
| ม.ม.        | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | มัชฌิมนิกาย   | มัชฌิมปิณณาสก | (ภาษาไทย) |
| ม.มู.       | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | มัชฌิมนิกาย   | มูลปิณณาสก    | (ภาษาไทย) |
| ม.อุ.       | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | มัชฌิมนิกาย   | อุปปริปิณณาสก | (ภาษาไทย) |
| วิ.มหา.     | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย      | สีลขันธวรรค   | (ภาษาไทย) |
| ส.ข.        | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | ขันธวรรค      | (ภาษาไทย) |
| ส.นิ.       | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | นิทานวรรค     | (ภาษาไทย) |
| ส.ส.        | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | สคาถวรรค      | (ภาษาไทย) |
| อง.จตุกก.   | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | จตุกกนิบาต    | (ภาษาไทย) |
| อง.ฉกก.     | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | ฉกกนิบาต      | (ภาษาไทย) |
| อง.ติก.     | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | ติกกนิบาต     | (ภาษาไทย) |
| อง.ทสก.     | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | ทสกนิบาต      | (ภาษาไทย) |
| อง.นวก.     | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | นวกนิบาต      | (ภาษาไทย) |
| อง.ปญจก.    | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | ปัญจกนิบาต    | (ภาษาไทย) |
| อง.สตุตก.   | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | สตุตกนิบาต    | (ภาษาไทย) |
| อง.เอกก.    | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | เอกกนิบาต     | (ภาษาไทย) |
| อง.เอกาทสก. | (ไทย)= | สุตตันตปิฎก | อังคุตตรนิกาย | เอกาทสกนิบาต  | (ภาษาไทย) |

### พระอภิธรรมปิฎก

|         |        |             |              |           |
|---------|--------|-------------|--------------|-----------|
| อภิ.ปุ. | (ไทย)= | อภิธัมมปิฎก | บุคคลบัญญัติ | (ภาษาไทย) |
| อภิ.วิ  | (ไทย)= | อภิธัมมปิฎก | วิภังค์      | (ภาษาไทย) |
| อภิ.สง  | (ไทย)= | อภิธัมมปิฎก | ธัมมสังคณี   | (ภาษาไทย) |
| อภิ.ธ.  | (ไทย)= | อภิธัมมปิฎก | ธาตุกถา      | (ภาษาไทย) |

### คำชี้แจงในหมายเลขในพระไตรปิฎก

การใช้หมายเลขย่อในพระไตรปิฎกจะแจ้ง เล่มที่/ข้อที่/หน้า ดังนี้

ตัวอย่าง :

ขุ.ธ. (ไทย) ๒๓/๙๓/๒๑๔ – ๒๑๗ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธัมมบท  
(ภาษาไทย) เล่มที่ ๒๓ ข้อที่ ๙๓ หน้าที่ ๒๑๔ – ๒๑๗

### อรรถกถา

|             |         |               |                 |                       |            |
|-------------|---------|---------------|-----------------|-----------------------|------------|
| ขุ.ป.อ.     | (บาลี)= | ขุททกนิกาย    | สทฺธมมปกาสนี    | ปฏิสัมภิตามคฺคอฏฺฐกถา | (ภาษาบาลี) |
| ขุ.อุ.อ.    | (บาลี)= | ขุททกนิกาย    | ปรมตถทีปนี      | อุทานอฏฺฐกถา          | (ภาษาบาลี) |
| ที.ปา.อ.    | (บาลี)= | ทีฆนิกาย      | สุมงฺคลวิสาสินี | ปาฏิวัคคอฏฺฐกถา       | (ภาษาบาลี) |
| ที.ม.อ.     | (บาลี)= | ทีฆนิกาย      | สุมงฺคลวิสาสินี | มหาวคคอฏฺฐกถา         | (ภาษาบาลี) |
| ที.สี.อ.    | (บาลี)= | ทีฆนิกาย      | สุมงฺคลวิสาสินี | สีลขันธ์วคคอฏฺฐกถา    | (ภาษาบาลี) |
| ม.ม.อ.      | (บาลี)= | มชฺฌิมนิกาย   | ปปญฺจสุทนี      | มชฺฌิมปณฺณาสกอฏฺฐกถา  | (ภาษาบาลี) |
| ม.ม.อ.      | (บาลี)= | มชฺฌิมนิกาย   | ปปญฺจสุทนี      | มูลปณฺณาสกอฏฺฐกถา     | (ภาษาบาลี) |
| ม.อุ.อ.     | (บาลี)= | มชฺฌิมนิกาย   | ปปญฺจสุทนี      | อุปริปณฺณาสกอฏฺฐกถา   | (ภาษาบาลี) |
| สํ.นิ.อ.    | (บาลี)= | สังยุตนิกาย   | สารตถปกาสนี     | นิทานวคคอฏฺฐกถา       | (ภาษาบาลี) |
| สํ.ส.อ.     | (บาลี)= | สังยุตนิกาย   | สารตถปกาสนี     | สคาถวคคอฏฺฐกถา        | (ภาษาบาลี) |
| อง.จตุกก.อ. | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | จตุกกนิปาตอฏฺฐกถา     | (ภาษาบาลี) |
| อง.ติก.อ.   | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | ติกนิปาตอฏฺฐกถา       | (ภาษาบาลี) |
| อง.ทสก.อ.   | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | ทสกนิปาตอฏฺฐกถา       | (ภาษาบาลี) |
| อง.ทุก.อ.   | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | ทุกอฏฺฐกถา            | (ภาษาบาลี) |
| อง.ปญจก.อ.  | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | ปญจกนิปาตอฏฺฐกถา      | (ภาษาบาลี) |
| อง.เอกธ.อ.  | (บาลี)= | องคฺตฺตรนิกาย | มโนรธปุรณี      | เอกนิปาตอฏฺฐกถา       | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.ปญจ.อ.  | (บาลี)= | อภิธัมมปิฎก   | ปญฺจปกรณอฏฺฐกถา |                       | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.วิ.อ.   | (บาลี)= | อภิธัมมปิฎก   | วิภังคิ         | สมโมหวิโนทนีอฏฺฐกถา   | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.สง.อ.   | (บาลี)= | อภิธัมมปิฎก   | ธมฺมสงคินี      | อฏฺฐสาสินีอฏฺฐกถา     | (ภาษาบาลี) |

### คำชี้แจงการใช้หมายเลขในคัมภีร์ชั้นอรรถกถา

การใช้หมายเลขย่อในอรรถกถาจะแจ้ง เล่มที่/ข้อที่/หน้า ดังนี้

ตัวอย่าง

อง.ทุก.อ. (บาลี) ๓/๕๕/๒๐๘. หมายถึง องค์ตตฺตฺรณิกาย มโนรณปุรณิ ติกนิปาต อฏฐกถา (ภาษาบาลี) เล่มที่ ๓ ข้อที่ ๕๕ หน้า ๒๐๘.

**คำชี้แจงการใช้หมายเลขในคัมภีร์ชั้นฎีกา**

การใช้หมายเลขย่อในฎีกาจะแจ้ง เล่มที่/ข้อที่/หน้า ดังนี้

ตัวอย่าง

ม.มฺ.ฎีก. (บาลี) ๓/๑๐๘/๒๒๗. หมายถึง มชฌิมนิกาย สันตถุปกาสนิ มุลปณณาสกฎีกา (ภาษาบาลี) เล่มที่ ๓ ข้อที่ ๑๐๘ หน้า ๒๒๗.

**คำชี้แจงการใช้หมายเลขในคัมภีร์ชั้นปกรณ์วิเสส**

การใช้หมายเลขย่อในชั้นปกรณ์วิเสสแจ้ง เล่มที่/ข้อที่/หน้า ดังนี้

ตัวอย่าง

วิสุทฺธิ. ๓/๒๔๑/๑๑๐. หมายถึง วิสุทฺธิมคฺ นาม ปกรณวิเสสส ทฺติโยภาโค ภาคที่ ๓ ข้อที่ ๒๔๑ หน้า ๑๑๐.